

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13191/2023
31.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Митић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., чији је пуномоћник Ненад Ранковић, адвокат из ... и ИГМ "Младост" д.о.о. Лесковац, чији је пуномоћник Властимир Симоновић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиоца и тужених изјављеним против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2093/21 од 04.11.2021. године, у седници одржаној 31.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије тужиоца и тужених изјављене против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 2093/21 од 04.11.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Прокупљу П 21/20 од 23.04.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен прецизирани тужбени захтев тужиоца, па су тужени обавезани да му солидарно исплате, на име накнаде материјалне штете, износ од 332.244,00 динара, на име измакле добити због немогућности обављања делатности, односно управљања теретним возилима у периоду од 02.06.2011. године до 10.07.2013. године, са законском затезном каматом, почев од 16.01.2014. године па до исплате, док је за износ од 65.000,00 динара на име стварне штете на име трошкова лекова, лечења и превоза, као и за износ од усвојеног а до прецизираног тужбеним захтевом траженог износа од 4.440.375,00 динара, на име измакле добити, са законском затезном каматом, почев од 16.01.2014. године до исплате, тужбени захтев тужиоца одбијен као неоснован. Ставом другим изреке, тужени су обавезани да тужиоцу солидарно исплате на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове износ од 250.000,00 динара, за претрпљени страх износ од 350.000,00 динара и за претрпљене душевне болове због наружености износ од 20.000,00 динара, као и због умањене животне активности износ од 50.000,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 23.04.2021. године па до исплате, док је за износе од усвојених а до прецизираним тужбеном захтевом тражених износа на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове износ од 1.400.000,00 динара, за претрпљени страх износ од 1.400.000,00 динара, за претрпљене душевне болове због наружености

износ од 500.000,00 динара, као и због умањене животне активности износ од 2.300.000,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 16.01.2011. године па до исплате, као и захтев за исплату законске затезне камате на износе за које је тужбени захтев усвојен, за период од 16.01.2014. године до 23.04.2021. године, тужбени захтев тужиоца одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке, тужени су обавезани да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 428.711,00 динара.

Апелациони суд у Нишу је пресудом Гж 2093/21 од 04.11.2021. године, ставом првим изреке, одбио као неосноване жалбе тужиоца и тужених и потврдио пресуду Вишег суда у Прокупљу П 21/20 од 23.04.2021. године, у ставу првом у усвајајућем и одбијајућем делу за главна потраживања накнаде материјалне штете и у ставу другом на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене физичке болове, душевне болове због наружености и умањења животне активности, са припадајућом каматом и у одбијајућем делу који се односи на накнаду нематеријалне штете и захтев за исплату законске затезне камате и у ставу трећем изреке. Ставом другим изреке, иста пресуда је преиначена у преосталом делу става првог и другог изреке, тако да гласи да се обавезују тужени да тужиоцу на досуђени износ од 332.244,00 динара, на име измакле добити због немогућности обављања делатности, солидарно исплате законску затезну камату почев од 23.04.2021. године до исплате, док је за период од 16.01.2014. године до 22.04.2021. године, досуђен првостепеном пресудом, тужбени захтев тужиоца одбијен, а тужени солидарно обавезани да тужиоцу исплате на име накнаде нематеријалне штете за претрпљени страх износ од 250.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 23.04.2021. године до исплате, док је до износа досуђеног првостепеном пресудом од 350.000,00 динара, тужбени захтев тужиоца одбијен и обавезани су тужени да тужиоцу солидарно исплате на име накнаде нематеријалне штете због умањене животне активности износ од још 100.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 23.04.2021. године, а одбијен захтев тужиоца за досуђење трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац и тужени су изјавили благовремене ревизије, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011....18/2020) у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр.10/23) па је утврдио да ревизије парничних странака нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Тужени у ревизијама неосновано указују на битну повреду одредаба парничног поступка прописану одредбом члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, у вези одредбе члана 8. истог Закона, имајући у виду да је побијана одлука другостепеног суда донета у седници већа на основу утврђеног чињеничног стања и оцене изведених доказа од стране првостепеног суда. Битна повреда одредаба парничног поступка прописана одредбом члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, на коју тужени у ревизијама такође указују, није разлог

због ког ревизија може да се изјави на основу одредбе члана 407. став 1. тачке 2. и 3. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је повремено и уз накнаду возио камион са приколицом власништво туженог ББ, који је на привременом раду у По претходном договору са туженим ББ, тужилац је накнаду за обављени посао преузимао од лица за које је превоз вршен, тако што је део прихода задржавао за себе, а део прихода предавао туженом ББ, у складу са њиховим претходним договором. Тако је 02.06.2011. године, тужилац довезао и паркирао код туженог ИГМ "Младост" д.о.о. Лесковац, камион са приколицом, власништво туженог ББ, ради утовара робе – црепа. Припрему камиона и приколице за утовар вршио је тужилац, а утовар је вршен виљушкарком, тако што је лице које је управљало виљушкарком запослено код туженог ИГМ "Младост" д.о.о. Лесковац. За време док је вршен утовар, тужилац је задобио ударац у главу, при чему није био у могућности да се изјасни шта га је ударило и због чега, а у тренутку када се то догодило тужилац је био сам, па нико није видео моменат удара. У то време виљушкароста се удаљавао од камиона и приметио да се тужилац тресе наслоњен на камион, па је помислио да он има епилептични напад, због чега је позвана служба хитне помоћи. Вештачењем од стране судског вештака, специјалисте судске медицине утврђено је да је тужилац спорном приликом задобио повреду у виду јакостепеног нагњечења десне половине главе настале механизмом изузетно јаког удара чврстим и тупим предметом, због чега је пао на тло. Повреда коју је тужилац задобио том приликом квалификује се као тешка телесна повреда опасна по живот. Вештачењем је искључена могућност да је тужилац пао са камиона, односно да је повреду задобио падом на бетон. Према налазу и мишљењу судског вештака, тужилац је због претрпљених повреда трпео физичке болове и страх, чији интензитет и дужина трајања је утврђена вештачењем. Код тужиоца постоји умањена животна активност од 15% као и умањење естетског изгледа у лакој степену, због чега он повремено и лако душевно пати. Вештачењем од стране судског вештака неуропсихијатра утврђено је да настала повреда није последица губитка свести услед епилептичног напада, већ је управо обрнуто. Износ накнаде материјалне штете у виду измакле добити тужиоца због немогућности да ради у периоду од 02.06.2011. године до 10.07.2013. године, утврђен је вештачењем судског вештака економско-финансијске струке, који је свој налаз дао у две варијанте .У првој варијанти дат је обрачун зараде применом просечне зараде возача камиона у Србији, а у другој варијанти је обрачуната минимална зарада коју би тужилац остварио да је радио. Допринос тужиоца сопственом повређивању утврђен је у проценту од 50%.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиоца за накнаду материјалне и нематеријалне штете делимично усвојио, налазећи да је просторно и временски повређивање тужиоца везано управо за обављање радње утовара тешког терета од стране туженог ИГМ "Младост" д.о.о. Лесковац, на камион власништво туженог ББ, те да су они дужни да тужиоцу накнаде предметну штету на основу одредбе члана 173. и 174. Закона о облигационим односима, имајући у виду да нису доказали да штета, у смислу одредбе члана 177. истог Закона, потиче од неког узрока који се налазио ван ствари, а чије се дејство није могло предвидети, избећи или отклонити, односно да је настала искључивом радњом оштећеног или трећег лица. Првостепени суд је закључио да је тужилац делимично допринео настанку штете, пошто је му је, као возачу камиона који у оквиру свог посла врши припрему камиона за утовар и истовар и прати утовар и истовар робе, свакако

морало да буде познато да приликом утовара камиона треба да се помери на безбедну удаљеност, што он није учинио, јер је спорном приликом стајао само на пола метра од камиона, у непосредној близини места где је утовар вршен. У погледу обима материјалне штете, првостепени суд је тужиоцу признао накнаду на основу друге варијанте обрачуна судског вештака економско-финансијске струке, имајући у виду да пре повређивања и у време повређивања тужилац није био пријављен, као радник, па се о заради коју је на такав начин остваривао не може закључити на основу писаних доказа, због чега је тужиоцу измаклу корист признао у висини минималне зараде коју би он остварио да је радио у периоду у коме је био спречен да ради. Пошто тужилац у поступку није пружио доказе о висини накнаде коју је остваривао радом код туженог ББ, првостепени суд није прихватио, као доказане, наводе тужиоца да му припада просечна плата возача камиона - шлепера тегљача са приколицом. У погледу материјалне штете на име трошкова набавке лекова, превоза и трошкова лечења, првостепени суд је одлуку донео применом правила о терету доказивања прописаном одредбом члана 231. став 1. и 2. Закона о парничном поступку, пошто тужилац није пружио доказе да је те трошкове имао. Првостепени суд је закључио да је, имајући у виду интензитет и трајање претрпљених физичких болова, правичан износ накнаде тужиоцу за тај вид штете 500.000,00 динара, па је имајући у виду допринос тужиоца настанку штете од 50%, тужене солидарно обавезао да му накнаде износ од 250.000,00 динара. У погледу претрпљеног страха, првостепени суд је закључио да, имајући у виду да је тужилац трпео страх веома јаког интензитета по доласку свести и након обављања хируршке интервенције на Клиници за неурохирургију КЦ у ..., који је потрајао током наредна два или три дана и био заснован на јакој забринутости за живот, неизвесност даљег лечења, стрепње за резултат хируршке интервенције и могуће последице, са условима доспевања у болницу под њему непознатим околностима, због којих је предузета хитна хируршка интервенција на глави, првостепени суд је закључио да је правичан износ новчане накнаде за тај вид претрпљене штете тужиоцу 700.000,00 динара, па му је, имајући у виду његов допринос од 50% признао износ од 350.000,00 динара. Код процене висине накнаде на име душевних болова због умањене животне активности, првостепени суд се руководио проценом умањене животне активности од 15% коју је утврдио судски вештак, па је тужиоцу за тај вид штете признао износ од 100.000,00 динара, умањен за његов допринос од 50% и тужене солидарно обавезао да тужиоцу по том основу исплати износ од 50.000,00 динара. У погледу накнаде нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због наружености, првостепени суд је нашао да умањење естетског изгледа тужиоца постоји у лакој степену, па му је, по том основу признао износ од 40.000,00 динара, што, умањено за његов допринос од 50% настанку штете, значи обавезу тужене да му солидарно накнаде износ од 20.000,00 динара.

Другостепени суд је одлуку првостепеног суда потврдио у погледу основа потраживања тужиоца, налазећи да је правилно првостепени суд закључио да су тужени дужни да му накнаде претрпљену, како материјалну, тако и нематеријалну штету, имајући у виду да претпоставка узрочности није оборена, а тиме ни основ одговорности тужених. По мишљењу другостепеног суда, првостепени суд је правилно утврдио висину материјалне и нематеријалне штете по основу физичког бола и наружености, али је погрешно применио одредбу члана 200. став 1. Закона о облигационим односима, при одлучивању о износу правичне новчане накнаде тужиоцу на име претрпљеног страха, тако што је по том основу тужиоцу признао превисок износ, па је другостепени суд тужиоцу, уместо досуђених 350.000,00 динара за

претрпљени страх признао износ од 250.000,00 динара, имајући у виду све околности конкретног случаја, као и интензитет и трајање претрпљеног страха, а водећи рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи оваква накнада. Даље, другостепени суд је закључио да је првостепени суд прениско одредио износ правичне новчане накнаде тужиоцу у погледу умањења животне активности, тако што, по мишљењу другостепеног суда, за тај вид претрпљене штете правичну новчану накнаду тужиоцу представља износ од још 200.000,00 динара, а имајући у виду допринос тужиоца настанку штете од 50%, другостепени суд је тужене солидарно обавезао да му за тај вид нематеријалне штете исплати износ од још 100.000,00 динара. Другостепени суд је такође првостепену пресуду преиначио и у усвајајућем делу става првог у погледу почетка тока камате, имајући у виду да тужиоцу на износ материјалне штете од 332.244,00 динара припада право на законску затезну камату од дана пресуђења 23.04.2021. године, на основу одредбе члана 185, 189. и 190. Закона о облигационим односима, а не од дана подношења тужбе, како је по мишљењу другостепеног суда, погрешно одлучио првостепени суд.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Одредбом члана 173. Закона о облигационим односима, прописано је да штета настала у вези са опасном ствари, односно опасном делатношћу, сматра се да потиче од те ствари, односно делатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете. На основу одредбе члана 174. истог Закона, за штету од опасне ствари одговара њен ималац, а за штету од опасне делатности лице које се њоме бави. Закон о безбедности и здрављу и на раду ("Службени гласник РС", бр. 101/2005), који је важио у време повређивања тужиоца, у одредби члана 9. став 1. прописује да је послодавац дужан да обезбеди запосленом рад на радном месту и у радној околини у којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду. Послодавац се не ослобађа обавеза и одговорности у вези са применом мера безбедности и здравља на раду одређивањем другог лица или преношење својих обавеза и одговорности на друго лице (став 2.). Послодавац је дужан да обезбеди да радни процес буде прилагођен телесним и психичким могућностима запосленог, а радна околина, средства за рад и средства и опрема за личну заштиту на раду буду уређени, односно произведени и обезбеђени да не угрожавају безбедност и здравље запосленог (став 4.).

Новчана накнада нематеријалне штете прописана је одредбом члана 200. став 1. Закона о облигационим односима, тако што за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањене животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд ће ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете, као и њеном одсуству. Приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, суд ће водити рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом (став 2.). Обим накнаде материјалне штете прописан је одредбом члана 189. Закона о облигационим односима, тако што оштећеник има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи (став 1.). Висина накнаде штете одређује се према ценама у време доношења судске одлуке, изузев случаја кад закон наређује што друго (став 2.).

При оцени висине измакле користи узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем (став 3.). Суд ће, узимајући у обзир и околности које су наступиле после проузроковања штете досудити накнаду у износу који је потребан да се оштећеникова материјална ситуација доведе у оно стање у ком би се налазила да није било штетне радње или пропуштања, на основу одредбе члана 190. Закона о облигационим односима. Подељена одговорност прописана је у одредби члана 192. истог Закона, тако што оштећеник који је допринео да штета настане или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду (став 1.).

У конкретном случају, тужилац је повређен док је обављао радни задатак по налогу туженог ББ и коришћењем његовог камиона са приколицом, тако што је задобио повреду током утовара камиона у просторијама туженог ИГМ "Младост" д.о.о. Лесковац, што значи да су тужени одговорни и дужни да му накнаде причињену штету, на основу одредбе члана 173, 174, 189. и 200. Закона о облигационим односима, пошто нису спровели мере безбедности и здравља на раду, а били су дужни на основу одредбе члана 9. став 1. Закона о безбедности и здрављу на раду, при чему тужилац има право на сразмерно смањену накнаду, имајући у виду његов допринос сопственом повређивању, у смислу одредбе члана 192. став 1. Закона о облигационим односима.

Наводима ревизија тужених указује се на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, што је без утицаја на одлучивање, имајући у виду да ревизија не може да се изјави због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања, на основу одредбе члана 407. став 2. Закона о парничном поступку, осим у случају из члана 403. став 2. тог Закона, што овде није случај, имајући у виду да је другостепени суд потврдио првостепену пресуду у делу којим је одлучено о основу потраживања тужиоца. У погледу висине тужиоцевог потраживања, другостепени суд је правилном применом одредбе члана 200. Закона о облигационим односима, тужиоцу одмерио износе новчане накнаде на име претрпљене нематеријалне штете по основу претрпљеног страха и по основу претрпљених душевних болова због умањене животне активности, а одлуку о законској затезној камати на износ материјалне штете донео је правилном применом одредбе члана 189. став 2. истог Закона, па тужени, с тим у вези, у ревизијама неосновано указују на погрешну примену материјалног права.

Наводи ревизије тужиоца о погрешно и непотпуно утврђеном чињеничном стању у погледу признатог износа новчане накнаде материјалне штете су такође без утицаја на одлучивање, имајући у виду да је другостепени суд, у том делу, потврдио одлуку првостепеног суда која је заснована на примени правила о терету доказивања, прописаном у одредби члана 228. и 231. Закона о парничном поступку, а да је одредбом члана 407. став 2. Закона о парничном поступку искључено право на изјављивање ревизије због погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања, док је у погледу признатих износа тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете другостепени суд правилно применио одредбу члана 200. став 1. и 2. Закона о облигационим односима.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 2. и 154. Закона о парничном поступку.

Из наведених разлога, Врховни суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић